

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 413/2015-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. októbra 2015 predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice, zastúpenej advokátom JUDr. Danielom Blyšťanom, Advokátska kancelária JUDr. Daniel Blyšťan s. r. o., Rastislavova 68, Košice, ako aj advokátom JUDr. Gabrielom Gulbišom, Advokátska kancelária, Boženy Němcovej 22, Košice, vedené pod sp. zn. Rvp 7901/2015, sp. zn. Rvp 7904/2015 a sp. zn. Rvp 10970/2015 vo veci namietaného porušenia čl. 144 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a základných práv podľa čl. 20, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Er 934/2012 a jeho uznesením z 5. októbra 2012, v spojení s postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 16 CoE 85/2013 a jeho uznesením z 26. júna 2013 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Oboer 42/2014 a jeho uznesením z 28. januára 2015, ako aj postupom Okresného súdu Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Er 517/2013 a jeho uznesením zo 6. februára 2014 v spojení s postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 7 CoE 138/2014 a jeho uznesením z 30. januára 2015 a napokon postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Er 297/2011 a jeho uznesením z 18. januára 2012 v spojení s postupom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 CoE 19/2012 a jeho uznesením z 28. júna 2012 a postupom Najvyššieho súdu

Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Oboer 232/2014 a jeho uznesením z 3. júna 2015 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., vedené pod sp. zn. Rvp 7901/2015, sp. zn. Rvp 7904/2015 a sp. zn. Rvp 10970/2015 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. I. ÚS 413/2015.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 27. mája 2015, 28. mája 2015 a 23. júla 2015 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorými namietala porušenie svojich základných práv podľa čl. 20, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (vedené pod sp. zn. Rvp 7901/2015 a sp. zn. Rvp 10 970/2015, v ktorých bola zastúpená JUDr. Blyšťanom) postupom Okresného súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Er 934/2012 a jeho uznesením z 5. októbra 2012 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie Okresného súdu Rožňava“) v spojení s postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 16 CoE 85/2013 a jeho uznesením z 26. júna 2013 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn.

3 Oboer 42/2014 a jeho uznesením z 28. januára 2015 a postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Er 297/2011 a jeho uznesením z 18. januára 2012 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie Okresného súdu Prešov“) v spojení s postupom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 CoE 19/2012 a jeho uznesením z 28. júna 2012 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie Krajského súdu v Prešove“) a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Oboer 232/2014 a jeho uznesením z 3. júna 2015, ako aj vo veci namietaného porušenia čl. 144 a čl. 152 ods. 4 ústavy a základných práv podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny (sťažnosť je vedená pod sp. zn. Rvp 7904/2015 v zastúpení JUDr. Gulbišom) postupom Okresného súdu Nové Zámky v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Er 517/2013 a jeho uznesením zo 6. februára 2014 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie Okresného súdu Nové Zámky“) v spojení s postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 7 CoE 138/2014 a jeho uznesením z 30. januára 2015 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie Krajského súdu v Nitre, spolu aj „napadnuté postupy a uznesenia všeobecných súdov“).

2. Z obsahu sťažností a ich príloh vyplýva, že sťažovateľka, ktorá je právnickou osobou podnikajúcou v oblasti poisťovníctva, uzavrela s viacerými poisťníkmi poisťné zmluvy, ktoré obsahovali v XV. časti všeobecných poisťných podmienok pre životné poistenie aj tzv. rozhodcovskú doložku, podľa ktorej všetky spory súvisiace s uzavretými poisťnými zmluvami budú riešené pred rozhodcovským súdom, ktorým bol vo všetkých prípadoch Arbitrážny súd Košice, ktorého rozsudky mali byť spôsobilým exekučným titulom v exekučnom konaní, v ktorom si sťažovateľka uplatňovala svoje pohľadávky na dlžnom poistnom, úroky z omeškania, náklady na rozhodcovské konanie a iné nároky, ktoré boli predmetom rozhodcovského konania a k dobrovoľnému plneniu ktorých poisťníkmi nedošlo. Sťažovateľka v sťažnosti konštatovala, že ňou zvolený súdny exekútor na jej návrh podal na jednotlivých prvostupňových súdoch žiadosť o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie. Okresné súdy Rožňava, Prešov a Nové Zámky svojimi napadnutými rozhodnutiami zamietli žiadosti súdneho exekútora o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie z dôvodu neplatnosti rozhodcovskej doložky zakladajúcej

právomoc rozhodcovského súdu na konanie ako nekalej zmluvnej podmienky, ktorého rozsudky neboli uznané ako relevantný exekučný titul. Okresné sudy Rožňava, Prešov a Nové Zámky tak mali rozhodnúť bez nariadenia pojednávania bez toho, aby preskúmali rozhodcovský spis, bez toho, aby umožnil sťažovateľke vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom, a bez toho, aby vykonanie exekúcie namietať povinný. Krajské sudy v Košiciach, Prešove a Nitre svojimi napadnutými rozhodnutiami zamietli sťažovateľkou podané odvolania a najvyšší súd svojimi napadnutými rozhodnutiami v dvoch prípadoch (Rvp 7601/2015 a Rvp 10970/2015) odmietol ňou podané dovolania z dôvodu ich neprípustnosti. Sťažovateľka preto podala sťažnosť ústavnému súdu.

3. Podstatu argumentácie sťažovateľky v dvoch prípadoch tvorí námietka, že Okresné sudy Rožňava a Prešov pri rozhodovaní o vydaní poverenia súdnemu exekútorovi na vykonanie exekúcie podľa § 44 a nasl. zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov vykonali dokazovanie bez toho, aby nariadili pojednávanie, čím jej mali odňať možnosť vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom, prípadne navrhnúť vlastné dôkazy na vyvrátenie prijatých záverov. Uvedený nedostatok pritom nenapravili ani Krajské sudy v Košiciach a v Prešove v odvolacích konaniach a následne ani najvyšší súd v rámci konaní o dovolaniach sťažovateľky. Nadväzujúc na uvedenú námietku, sťažovateľka ďalej všeobecným súdom vytýka, že jej neumožnili vyjadriť sa k vykonávanému dokazovaniu ani mimo nariadenia pojednávania a neumožnili jej uniesť dôkazné bremeno, čo samo osebe podľa jej názoru postačuje pre záver o porušení jej označených práv. Námietky, ktoré sťažovateľka formuluje proti napadnutým rozhodnutiam najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, sú založené predovšetkým na jej nesúhlase s názorom dovolacieho súdu, podľa ktorého v jej veciach neboli naplnené dôvody prípustnosti dovolaní podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), hoci Okresné sudy Rožňava a Prešov v jednotlivých právnych veciach podľa jej tvrdenia vykonali dokazovanie listinami (poistnou zmluvou a poistnými podmienkami), ale napriek tomu v predmetných veciach

nenariadili pojednávania, a tak ju ako účastníčku konaní neoboznámili s vykonanými dôkazmi a neumožnili jej vyjadriť sa k nim. V prípade sťažnosti vedenej pod sp. zn. Rvp 7904/2015 sťažovateľka namieta najmä nepreskúmateľnosť napadnutých uznesení všeobecných súdov a nesprávnu aplikáciu právnych noriem na ochranu spotrebiteľa v zmysle čl. 152 ods. 4 ústavy, čím jej mala byť odňatá možnosť konať pred súdom, ktorá mala mať za následok porušenie jej označených práv.

4. V petite podaných sťažností sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví porušenie jej v záhlaví tohto rozhodnutia označených práv napadnutými rozhodnutiami všeobecných súdov, ktoré ďalej zruší a predmetné veci vráti na ďalšie konanie a prizná jej úhradu trov konania.

II.

5. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne

neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov. V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa uňho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov. Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

8. S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 7901/2015, sp. zn. Rvp 7904/2015 a sp. zn. Rvp 10970/2015 a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených sťažností a taktiež prihliadajúc na totožnosť v osobe sťažovateľky a napadnuté uznesenia všeobecných súdov, proti ktorým tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd, uplatniac citované právne normy, tak, ako to je uvedené v bode I výroku tohto uznesenia.

III.

K namietanému porušeniu označených práv napadnutými rozhodnutiami Okresných súdov Rožňava, Prešov a Nové Zámky

9. V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd

pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

10. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

11. Pokiaľ ide o napadnuté rozhodnutia Okresného súdu Rožňava, Prešov a Nové Zámky, ústavný súd vzhľadom na už uvedené poukazuje na skutočnosť, že proti týmto bolo možné podať odvolanie ako riadny opravný prostriedok, čo sťažovateľka aj využila, a preto bolo potrebné sťažnosti v tejto ich časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

IV.

K namietanému porušeniu označených práv napadnutými rozhodnutiami najvyššieho súdu a Krajských súdov v Košiciach, Prešove a Nitre

12. Vo vzťahu k napadnutým rozhodnutiam Krajských súdov v Košiciach a Prešove ústavný súd odvodzuje lehotu na podanie týchto sťažností z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva [(ďalej len „ESLP“), napr. rozsudok ESLP vo veci Zvolský a Zvolská verzus

Česká republika z 12. 11. 2002, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 52, 53, 54)], podľa ktorej dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu začne plynúť dňom doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku (dovolaní) a je považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu. Ústavný súd považoval lehotu na podanie sťažnosti za zachovanú nielen voči napadnutým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ale aj voči napadnutým rozhodnutiam Krajských súdov v Košiciach a v Prešove (I. ÚS 169/09, I. ÚS 69/2010, II. ÚS 91/2011). Sťažnosť bola podaná včas aj proti postupu a napadnutému uzneseniu Krajského súdu v Nitre, ktoré nadobudlo (v spojení s napadnutým uznesením okresného súdu) právoplatnosť 31. marca 2015, pričom ústavnému súdu bola podaná na pošte 26. mája 2015.

13. Ďalej ústavný súd konštatuje, že po preskúmaní predmetu týchto sťažností dospel k záveru, že použitá argumentácia sťažovateľky v podaných sťažnostiach je totožná s jej právnou argumentáciou, ktorú použila v množstve predošlých sťažností, ktorými sa ústavný súd už zaoberal v uplynulom období a v ktorých atakovala právne závery všeobecných súdov vo vzťahu k právnemu posudzovaniu rozsudkov rozhodcovského súdu ako nespôsobilých exekučných titulov, vychádzajúc z právneho posúdenia rozhodcovskej doložky zakladajúcej právomoc rozhodcovského súdu na konanie ako neprijateľnej zmluvnej podmienky z dôvodu absencie jej individuálneho zmluvného dojednanie medzi sťažovateľkou ako dodávateľkou poistných služieb a jednotlivými poistníkmi ako spotrebiteľmi. Ďalšou nosnou argumentačnou námietkou sťažovateľky bol postup v danom prípade Okresných súdov Rožňava a Prešov ako súdov prvostupňových, ktoré v konaní podľa § 44 Exekučného poriadku postupovali ex offio a rozhodli o rozhodcovskej doložke ako o neprijateľnej zmluvnej podmienke bez toho, aby umožnili sťažovateľke zaujať pred vydaním ich napadnutých rozhodnutí aspoň písomné stanovisko k tejto otázke. Od tohto procesného postupu prvostupňových súdov sťažovateľka odvodzuje dôvodnosť odvolania podľa § 205 ods. 2 písm. a) OSP, ako aj prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa § 237 písm. f) v spojení s § 241 ods. 2 písm. a) OSP. Vzhľadom na totožnosť tak v osobe sťažovateľky, ako aj totožnosť v použitej právnej argumentácii a skutkových okolnostiach, ktoré boli podstatné pre ustálenie záverov všeobecných súdov aj v prípadoch predošlých,

a predovšetkým opierajúc svoj postup o uznesenie pléna ústavného súdu č. k. PLZ. ÚS 1/2014-27 zo 7. mája 2014, dospel ústavný súd k záveru, že vzhľadom na to, že sťažovateľke sú notoricky známe dôvody odmietnutia sťažností v úplne rovnakých prípadoch a ustálený právny názor ústavného súdu na danú právnu problematiku v závislosti od predmetu napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov a ňou použitej argumentácie bez relevantných zmien, nie je potrebné uvádzať tie isté dôvody odmietnutia, ako to je aj v prípade týchto sťažností. Vzhľadom na uvedené sa preto ústavný súd plne stotožňuje s odôvodnením svojich predchádzajúcich rozhodnutí (I. ÚS 332/2012, I. ÚS 359/2012, I. ÚS 547/2012, I. ÚS 38/2013, I. ÚS 641/2013, I. ÚS 675/2013, I. ÚS 14/2014, I. ÚS 41/2014, I. ÚS 414/2014, I. ÚS 358/2015, II. ÚS 160/2013, II. ÚS 382/2013, II. ÚS 389/2014, II. ÚS 812/2014, II. ÚS 816/2014, II. ÚS 440/2015, III. ÚS 264/2012, III. ÚS 595/2012, III. ÚS 433/2013, III. ÚS 455/2013, III. ÚS 480/2013, III. ÚS 412/2014, III. ÚS 445/2014, III. ÚS 702/2014, III. ÚS 250/2015, III. ÚS 252/2015, III. ÚS 424/2015, IV. ÚS 344/2012, IV. ÚS 461/2012, IV. ÚS 367/2014...), ktoré skončili odmietnutím podobných a opakujúcich sa sťažností sťažovateľky z dôvodov tam uvedených. Ústavný súd v takýchto a obdobných prípadoch nemá dôvod meniť svoje už ustálené právne názory, a preto v podrobnostiach odkazuje na svoje už citované rozhodnutia. Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosti sťažovateľky týkajúce sa napadnutých rozhodnutí najvyššieho súdu, ako aj napadnutých rozhodnutí Krajských súdov v Košiciach a Prešove v tejto časti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

14. Z dôvodu opakujúcich sa podaní sťažovateľky [a v súvislosti s dôvodmi odvolania podľa § 205 ods. 2 písm. a) OSP a prípustnosti a dôvodnosti dovolania podľa § 237 písm. f) v spojení s § 241 ods. 2 písm. a) OSP] ústavný súd sťažovateľke pripomína svoj už ustálený právny názor vyslovený v uznesení č. k. PLZ. ÚS 1/2014-27 zo 7. mája 2014 podľa ktorého „Pri preskúvaní žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie (§ 44 Exekučného poriadku) sa môžu primerane uplatniť ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku vzťahujúce sa na dokazovanie. Ak exekučný súd pri preskúvaní žiadosti exekútora na udelenie poverenia na vykonanie exekúcie vychádza aj z iných listín (či iných dôkazov) než tých, ktoré sú výslovne uvedené v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku

(exekučný titul, návrh na vykonanie exekúcie a žiadosť o vydanie poverenia), a na tomto základe posúdi exekučný titul v neprospech oprávneného, je povinný dať mu možnosť vyjadriť sa k podkladom svojho preskúmania; ak tak exekučný súd neurobí, zakladá jeho rozhodnutie dôvod na vyslovenie porušenia základného práva oprávneného vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Pre ústavnú konformnosť konania ako celku postačuje, ak je oprávnenému táto možnosť reálne poskytnutá v odvolacom konaní.“. Inými slovami, pre ústavnú udržateľnosť postačuje, aby bola zásada kontradiktórnosti dodržaná v konaní ako celku (pred odvolacím súdom). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre opakovane uvádza, že „Presadzovanie názoru, že na každom jednom stupni súdnictva musí byť uvedená zásada dodržaná bez výnimky, by podľa názoru ústavného súdu odvolaciemu súdu v zásade prisúdilo len funkciu akéhosi kasačného orgánu bez reálnej možnosti konvalidovať prípadné procesné nedostatky vlastným postupom“ (I. ÚS 742/2013, II. ÚS 59/2014, III. ÚS 401/2013, IV. ÚS 70/2014). V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na ustálený právny názor ESĽP, v zmysle ktorého nedostatok pri uplatňovaní niektorých zo záruk spravodlivého súdneho konania na prvostupňovom súde môže byť korigovaný konaním na druhostupňovom súde (Le Compte, Van Leuven a De Meyere z 23. 6. 1981, Adolf c. Rakúsko z 26. 3. 1982, Feldbrugge c. Holandsko z 29. 5. 1986). V širších súvislostiach sťažovateľka v podaných ústavných sťažnostiach ani nevzniesla žiadny presvedčivý dôkaz potvrdzujúci, že iba ústna časť pojednávania nasledujúca po výmene písomných stanovísk by mohla zaručiť spravodlivé konanie (rozsudok ESĽP vo veci Lino Carlos Varela Assalino proti Portugalsku z 25. 4. 2002, sťažnosť č. 64336/01, ako aj rozsudky najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 218/2009, sp. zn. 3 Cdo 51/2011, sp. zn. 3 Cdo 186/2012, sp. zn. 7 Cdo 56/2011).

15. Pokiaľ sťažovateľka poukazuje na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) vo veci Asturcom Telecomunicaciones SL proti Cristina Rodríguez Nogueira (C 40/08), ktorý pri riešení prejudiciálnej otázky v súvislosti so spotrebiteľskými zmluvami rozhodoval o otázke právomoci vnútroštátneho súdu (ktorý rozhoduje o návrhu na výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku) v tom zmysle, či je oprávnený

konštatovať ex offio nekalú povahu rozhodcovskej doložky, Súdny dvor vo výroku svojho rozsudku konštatoval, že vnútroštátny súd môže ex offio preskúmať nekalú povahu rozhodcovskej doložky v prípade právoplatného rozhodcovského rozsudku vydaného bez účasti spotrebiteľa v takom rozsahu, v akom mu to umožňujú vnútroštátne procesné pravidlá v rámci obdobných opravných prostriedkov vnútroštátnej povahy. V takomto prípade prináleží vnútroštátnemu súdu vyvodiť všetky dôsledky, ktoré z toho podľa daného vnútroštátneho práva vyplývajú, s cieľom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol uvedenou doložkou viazaný. V nadväznosti na uvedené je možné vysloviť, že pokiaľ je podmienka existencie vnútroštátneho práva prikazujúceho za určitých okolností prieskum materiálnej stránky rozhodcovského rozsudku v rámci rozhodovania o návrhu na výkon rozhodcovského rozsudku splnená [§ 45 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní, v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozhodcovskom konaní“)], potom postup všeobecného súdu, ktorý z toho vyvodí dôsledky vyplývajúce zo slovenského právneho poriadku, je legitímny. Ústavný súd preto argumentáciu sťažovateľky uvedeným rozsudkom Súdneho dvora považoval skôr za svedčiacu v prospech správnosti napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov.

16. V širších súvislostiach ústavný súd poukazuje aj na ďalšie rozhodnutia Súdneho dvora (napr. C-240/98 až C-244/98, C-473/00, C-168/05, C-243/08, C-227/08 a C-76/10) dotýkajúce sa problematiky spotrebiteľského práva, ktoré podporujú právne závery ústavným súdom predostreté v jeho predošlých rozhodnutiach a ktoré sú aj sťažovateľke známe. V ostatnom akcentuje závery vyplývajúce napr. z rozsudku Súdneho dvora vo veci C-470/12 z 27. 2. 2014, bod 41, v zmysle ktorého *„možnosť súdu skúmať nekalú povahu podmienky aj bez návrhu predstavuje vhodný prostriedok na dosiahnutie výsledku stanoveného v článku 6 smernice 93/13, teda zabránenie tomu, aby bol jednotlivý spotrebiteľ viazaný nekalou podmienkou, a zároveň na dosiahnutie cieľa stanoveného v článku 7 tejto smernice, pretože takéto preskúmanie môže mať odradzujúci účinok smerujúci k ukončeniu používania nekalých podmienok v zmluvách uzavretých so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov (rozsudky z 21. novembra 2002, Cofidis, C-473/00, Zb. s. I-10875, bod 32, a Mostaza Claro, C-168/05, Zb. s. I-10421,*

bod 25).“. Navyše poukazuje aj na skutočnosť, že relevantným exekučným titulom vo všetkých posudzovaných veciach bol rozsudok rozhodcovského súdu, ktorým bol Arbitrážny súd Košice, ktorého sídlom sú Košice, pričom vo svetle záverov vyplývajúcich z rozsudku Súdneho dvora vo veci C-243/08 zo 4. 6. 2009 možno dospieť k záveru, že vo vzťahu k jednotlivým poistníkom/spotrebiteľom majúci trvalý pobyt v lokalite stredného a západného územia Slovenskej republiky je uskutočnenie rozhodcovského konania vo východnej časti Slovenskej republiky (vzdialenosť aj viac ako 200 kilometrov od miesta trvalého pobytu, pozn.) znevýhodňujúcou/nerovnou skutočnosťou, a to aj s prihliadnutím na pomer výšky nákladov k výške uplatnenej pohľadávky (v sumách dosahujúcich v istine výšku 30,06 €, 28,08 € a 25,86 €..., pozn.).

17. V závere je potrebné zhrnúť, že podstata rozhodcovského konania spočíva v mimosúdnom riešení sporov, pričom samotné rozhodcovské konanie je alternatívou konania pred všeobecnými súdmi. Jeho významnými prednosťami oproti konaniu pred všeobecnými súdmi sú flexibilita a rýchlosť konania, jeho neformálnosť a nižšie trovy konania. Pri tomto konaní zákon počítá s minimálnymi zásahmi všeobecných súdov do výsledkov rozhodovacej činnosti rozhodcovských súdov, pretože v súlade s § 40 zákona o rozhodcovskom konaní možno tuzemský rozhodcovský rozsudok napadnúť žalobou na príslušnom všeobecnom súde len z taxatívne vymedzených dôvodov, ktoré spočívajú v dodržiavaní zákonnosti. Aj keď toto rozhodcovské konanie možno označiť za menej zložitú procedúru, než aká je vlastná konaniu pred všeobecnými súdmi, je v rámci neho nevyhnutné dodržiavať zásady spravodlivosti a zákonnosti. V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na § 51 ods. 3 zákona o rozhodcovskom konaní, podľa ktorého ak tento zákon neustanovuje inak, subsidiárne sa aplikujú ustanovenia generálnej právnej normy upravujúcej civilný proces. Danou právnou normou je Občiansky súdny poriadok (III. ÚS 95/2010, II. ÚS 173/2010). Uzavretím rozhodcovskej zmluvy alebo rozhodcovskej doložky v zmluve sa strany dobrovoľne a vedome vzdávajú práva na súdnu ochranu vykonávanú prostredníctvom všeobecných súdov a zverujú ju rozhodcovskému súdu, ktorý je súkromnoprávnou osobou, pretože ho nemožno vzhľadom na jeho účel a charakter bez ďalšieho zaradiť k orgánom verejnej moci. Rozhodcovské konanie nadobúda verejnoprávny

rozmer až momentom meritórneho rozhodnutia rozhodcovského súdu – rozsudku, keď právny poriadok Slovenskej republiky rozhodcovskému rozsudku pripisuje vlastnosť vykonateľnosti a zároveň je aj exekučným titulom. Do tohto okamihu je toto konanie vo sfére rozhodcovského súdu a má charakter súkromnoprávneho vzťahu (III. ÚS 335/2010).

18. Ak teda «... oprávnený v návrhu na vykonanie exekúcie označí za exekučný titul rozsudok rozhodcovského súdu, je exekučný súd oprávnený a zároveň povinný riešiť otázku, či rozhodcovské konanie prebehlo na základe uzavretej rozhodcovskej zmluvy...

Ak v určitej veci nedošlo k uzavretiu rozhodcovskej zmluvy, nemohol spor prejednať rozhodcovský súd a v takom prípade ani nemohol vydať rozhodcovský rozsudok. Keby exekučný súd akceptoval rozhodcovský rozsudok, pre vydanie ktorého nebola daná právomoc rozhodcovského súdu, akceptoval by vykonateľnosť rozhodnutia vydaného tým, kto na to nemal právomoc. Išlo by o akceptáciu „rozhodnutia“ nevykonateľného, majúceho účinky paaktu. Skutočnosť, že účastník rozhodcovského konania, ktorý v exekučnom konaní vystupuje v procesnom postavení povinného, v rozhodcovskom konaní prípadne nenamietal neexistenciu rozhodcovskej zmluvy, prevzal rozhodcovský rozsudok a nevyužil možnosť domáhať sa zrušenia rozhodcovského rozsudku žalobou podanou na príslušnom súde, je tu irelevantná.» (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 146/2011 z 13. októbra 2011). Inak povedané, „súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.“ (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 164/1996 z 27. januára 2007).

19. Z mnohopočetnej judikatúry najvyššieho súdu týkajúcej sa aj právnych vecí sťažovateľky je potrebné prízvukovať predovšetkým uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 1/2012 z 21. marca 2012, z ktorého vyplýva, že «Oprávneniu súdov v exekučnom konaní skúmať právomoc rozhodcovského súdu v súvislosti s existenciou rozhodcovskej zmluvy, resp. s jej neplatnosťou, nebránia ustanovenia zákona č. 244/2002

Z. z. o rozhodcovskom konaní (ďalej len „zákon o rozhodcovskom konaní“), napr. § 21 ods. 2 alebo § 40 ods. 1 písm. c/ tohto predpisu. Tieto ustanovenia sa týkajú všeobecne účastníkov rozhodcovského konania, ktorými môžu byť aj iné subjekty než spotrebiteľ, pričom sa v nich premieta klasická rímska právna zásada (princíp) „vigilantibus iura scripta sunt“ („práva patria bdelym“ alebo „nech si každý stráži svoje práva“ alebo „zákony sú písané pre bdelych“). Kým nevyužitie postupu podľa týchto ustanovení v prípade iných účastníkov rozhodcovského konania znamená stratu možnosti skúmať a spochybňovať rozhodcovskú zmluvu a tým aj právomoc rozhodcovského súdu v konkrétnej veci (pretože inak by tieto ustanovenia strácali svoj zmysel - boli by nadbytočné), v spotrebiteľských veciach tomu tak nie je. Princíp „vigilantibus iura scripta sunt“ v spotrebiteľských veciach v konkrétnych súvislostiach ustupuje dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa. To znamená, že aj keď účastník rozhodcovského konania, ktorým je spotrebiteľ, nevyužije možnosť spochybniť existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy podľa ustanovení zákona o rozhodcovskom konaní, je exekučný súd oprávnený a zároveň povinný skúmať existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy a v prípade zisteného nedostatku v tomto smere konštatovať rozpor rozhodcovského rozsudku zo zákonom znamenajúci materiálnu nevykonateľnosť tohto exekučného titulu. Takýmto postupom exekučný súd naplňa príkaz vyplývajúci z princípu ochrany práv spotrebiteľa.

V preskúmvanej veci súdy v exekučnom konaní správne konštatovali neprijateľnosť a tým aj neplatnosť rozhodcovskej doložky z dôvodu, že nebola individuálne dojednaná a že spôsobovala nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech povinnej. Listiny predložené oprávnenou takýto záver umožňovali. Z poistnej zmluvy uzavretej medzi oprávnenou a povinnou vyplýva, že rozhodcovská doložka bola medzi zmluvnými stranami dohodnutá už podpisom zmluvy, keďže sa v nej výslovne uvádzalo, že jej súčasťou sú (ako predtlačný formulár) Všeobecné poistné podmienky pre životné poistenie, a teda aj rozhodcovská doložka obsiahnutá v XV. časti týchto podmienok. Na tomto fakte nič nemení skutočnosť, že v deň podpisu zmluvy podpísali zmluvné strany (ako pokračovanie predtlačného formulára poistných podmienok) aj osobitné zmluvné

dojednania odkazujúce na tú istú rozhodcovskú doložku, teda doložku uvedenú v poistných podmienkach.».

20. Taktiež je potrebné poukázať aj na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 M Cdo 9/2012 zo 16. januára 2013, podľa ktorého *«V súvislosti s otázkou, či v exekučnom konaní zákon o rozhodcovskom konaní vylučuje skúmanie (nedostatku) právomoci rozhodcovského súdu (rozhodcu, resp. rozhodcov) rozhodnúť spor, je potrebné rozlišovať, či rozhodcovské konanie sa týka sporu zo spotrebiteľského právneho vzťahu alebo z iného právneho vzťahu.*

Pokiaľ sa rozhodcovské konanie týka sporu z iného než spotrebiteľského právneho vzťahu, ustanovenia zákona o rozhodcovskom konaní, ktoré umožňujú účastníkovi tohto konania, aby namietal nedostatok právomoci rozhodcovského súdu pre neexistenciu alebo neplatnosť rozhodcovskej zmluvy (§ 21 ods. 2) a aby žalobou podanou na príslušnom súde sa domáhal zrušenia rozhodcovského rozsudku pre neplatnosť rozhodcovskej zmluvy (§ 40 ods. 1 písm. c/), vylučujú skúmanie právomoci rozhodcovského súdu v exekučnom konaní. V týchto ustanoveniach sa totiž premieta klasická rímska právna zásada (princíp) „vigilantibus iura scripta sunt“ („práva patria bdelym“ alebo „nech si každý stráži svoje práva“ alebo „zákony sú písané pre bdelych“). Nevyužitie postupu podľa týchto ustanovení v iných než spotrebiteľských veciach znamená stratu možnosti skúmať a spochybňovať rozhodcovskú zmluvu a tým aj právomoc rozhodcovského súdu v exekučnom konaní, pretože inak by tieto ustanovenia strácali svoj zmysel - boli by nadbytočné.

Ak je však predmetom rozhodcovského konania spor zo spotrebiteľského právneho vzťahu, tento záver neplatí. Už v rozhodnutí sp.zn. 6 Cdo 1/2012 dovolací súd uviedol, že princíp „vigilantibus iura scripta sunt“ v spotrebiteľských veciach v konkrétnych súvislostiach (teda v závislosti od konkrétnych okolností) ustupuje dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa. ...

Oprávnená sa svojej zodpovednosti za uzavretie neprijateľnej rozhodcovskej doložky nemohla zbaviť ani poukazom na princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje) uplatnením jeho dôsledkov v neprospech povinného. Kým rešpektovanie tohto princípu v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa (poskytovateľa,

podnikateľa) treba vyžadovať v najvyššej možnej miere, jeho uplatnenie v neprospech spotrebiteľa bude prichádzať do úvahy len výnimočne, ak to budú odôvodňovať konkrétne okolnosti prípadu. Aj v prípade tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov realite praktického života, a teda aj zdravému rozumu, odporuje požiadavka na podrobnej (až detailnej) znalosti právnych predpisov (akým je v danej veci zákon o bankách) zo strany spotrebiteľa. Preto neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti, mu nemôže byť na ujmu.».

21. Iba okolnosť, že sa sťažovateľka s vyslovenými závermi všeobecných súdov (vrátane vyslovených v bode 18 a ž 20, pozn.) nestotožňuje, nemôže mať za následok zásah do jej práv (predovšetkým podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), pretože obsahom týchto práv nie je právo účastníka na úspech vo veci a ani právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania (II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08). Inými slovami, skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00). Ústavný súd taktiež v zhode so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 161/2012, IV. ÚS 196/2014) opakovane uvádza, že považuje za ústavne udržateľný právny názor najvyššieho súdu, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f) OSP, ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b) OSP. Ústavný súd nezistil v posudzovaných veciach relevantné dôvody na odchýlenie sa od svojej doterajšej judikatúry.

22. Ústavný súd v závere prízvukuje, že všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno tieto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07, III. ÚS 212/2011). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu, ktorého poňatie ústavným súdom spočíva okrem iného na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07, II. ÚS 410/2010).

23. S ohľadom na tieto skutočnosti ústavný súd preto rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde o odmietnutí sťažnosti tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

24. Nad rámec k uvedenému ústavný súd uvádza, že námietkou nepreskúmateľnosti rozhodnutia Okresného súdu Nové Zámky v dôsledku nekonformnej interpretácie aplikovaných právnych noriem, čím jej mal tento všeobecný súd odňať právo konať pred súdom a porušiť čl. 144 a čl. 152 ods. 4 ústavy a jej označené základné práva podľa ústavy, listiny a dohovoru (sp. zn. Rvp 7904/2015), sa ústavný súd bližšie nezaoberal, pretože z podkladov a príloh k sťažnosti zistil, že uvedenú námietku presne v takom znení, ako ju sťažovateľka predniesla aj v konaní pred ústavným súdom, predtým neuplatnila v jej odvolaní a jeho doplnení z roku 2014 proti napadnutému uzneseniu okresného súdu (pozri s. 3 jej sťažnosti, ako aj bod 3 tohto rozhodnutia), čím na prerokovanie tejto časti sťažnosti nemá ústavný súd právomoc (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. októbra 2015